

Aan

De leden van de gemeenteraad

Datum

5 juni 2018

Van

Het college/burgemeester Aptroot, wethouder Vugs en wethouder Van Driel

Bijlagen

Onderwerp

Evaluatie Preventie en Handhavingsplan Alcohol 2014 - 2018

In dit memo wordt de evaluatie van het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2014 – 2018 gepresenteerd. Daarnaast wordt een voorstel gedaan voor de insteek van het dit jaar door de raad nieuw vast te stellen Preventie- en Handhavingsplan Alcohol voor 2019 – 2022.

Achtergrond

Om schadelijk alcoholgebruik onder jongeren tegen te gaan is de Drank- en Horecawet (DHW) op drie belangrijke punten gewijzigd. De eerste wijziging is per 1 januari 2013 in gegaan, de twee andere een jaar later.

1. De burgemeester is bevoegd om ten aanzien van overtredingen van de DHW toezicht te houden op de naleving van de wet en waar nodig handhavend op te treden. Voorheen lag deze bevoegdheid bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).
2. De leeftijdsgrens voor verkoop van alcohol en het in bezit hebben van alcohol op publiek toegankelijke plaatsen (horeca, parken, winkelcentra) is verhoogd van 16 naar 18 jaar;
3. Gemeenten zijn verplicht om uiterlijk 1 juli 2014 een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te stellen, waarin vanuit de invalshoeken gezondheidspreventie en handhaving en regelgeving beleid rondom schadelijk alcoholgebruik wordt beschreven.

Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2014 – 2018

Op 1 december 2014 heeft de raad het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2014 – 2018 ([link](#), hierna te noemen: Plan 2014 – 2018) vastgesteld. In de wet wordt aangegeven dat dit plan vervolgens elke vier jaar gelijktijdig met de vaststelling van de nota gemeentelijk gezondheidsbeleid wordt vastgesteld. Zoetermeer is hiervan afgeweken, om inhoudelijke en praktische redenen. De wetgever wil met het verplichte plan stimuleren dat gemeenten op het onderwerp alcoholpreventie actief nadenken over en uitvoering geven aan het verbinden van de beleidsterreinen Volksgezondheid en Openbare Orde en Veiligheid (OOV). Het plan gelijktijdig met de nota gezondheidsbeleid vaststellen doet onvoldoende recht aan de beoogde integrale aanpak, omdat OOV geen onderdeel uitmaakt van die nota. Daarnaast verliep de termijn voor de (eveneens wettelijk verplichte) nota gezondheidsbeleid eerder af.

In het Plan 2014 – 2018 stond de omgeving (alcoholverstrekkers, scholen en opvoeders) van de jonge drinker centraal. Deze invalshoek was gebaseerd op het uitgangspunt dat alcoholgebruik altijd een resultaat is van een combinatie van factoren¹: de persoon, zijn sociale omgeving, het aanbod van drank en het overheidsbeleid vormen samen een systeem dat uiteindelijk de keuze voor wel/niet drinken van (veel)

¹ Holder, H. D. (1998). Alcohol and the Community: A Systems Approach to Prevention.

alcohol van de gebruiker bepaalt.

Evaluatie Plan 2014 – 2018

Hieronder wordt de (kwantitatieve) evaluatie van het Plan 2014 – 2018 gepresenteerd, voor zowel preventie als handhaving.

Preventie

Beoogde resultaten:

- Verlaging van de percentages jongeren die alcohol gebruiken (diverse categorieën, zie onderstaande tabel).
- Het aantal jongeren dat met een alcoholintoxicatie wordt opgenomen is minder dan 17 per jaar.
- Stijging van het percentage ouders dat alcoholgebruik van hun kinderen actief ontraadt.

De resultaten kunnen objectief gemeten worden door middel van het door de GGD Haaglanden periodiek uitgevoerde Jongerenonderzoek.²

De cijfers zoals genoemd in het Plan 2014 – 2018 zijn afkomstig uit het Jongerenonderzoek 2010. In 2015 is opnieuw een onderzoek uitgevoerd (de gemeente heeft geen invloed op de cyclus die de GGD Haaglanden hanteert m.b.t. het uitvoeren van de gezondheidsenquêtes). In dat onderzoek zijn de leeftijdscategorieën anders geformuleerd, zodat een één-op-één vergelijking tussen 2010 en 2015 niet mogelijk is. Wel geeft het onderzoek een totaalpercentage weer van 2010 en 2015. In het Plan 2014 – 2018 hebben we ingezet op verlaging van de percentages zoals genoemd in het Jongerenonderzoek 2010. Deze verlaging is gerealiseerd, waarschijnlijk ook vanwege de in 2014 verhoogde leeftijdsgrens van 16 naar 18 jaar.

Jongerenonderzoek GGD Haaglanden		
Percentage jongeren:	2010	2015
12- tot en met 18-jarigen dat wel eens alcohol gebruikt heeft	49%	37%
12- tot en met 18-jarige dat recent (in de afgelopen 4 weken) alcohol gebruikt heeft	34%	27%
12- tot en met 18-jarige dat ooit dronken of aangeschoten is geweest	33%	25%
12- tot en met 18-jarige dat recent (in de afgelopen 4 weken) dronken of aangeschoten is geweest	15%	12%
12- tot en met 18-jarige dat in de afgelopen 4 weken bij één gelegenheid 5 of meer glazen heeft gedronken (binge drinken)	20%	18%

Daarnaast is bijgehouden hoeveel jongeren met een alcoholintoxicatie ('comazuipers') werden opgenomen in het LangeLand Ziekenhuis en werden doorverwezen naar de Alcoholpoli van het Reinier de Graaf Gasthuis in Delft:

Aantal 'comazuipers'	
2014	22
2015	14
2016	19

Gemiddeld gaat het om 18 jongeren (het streven was minder dan 17 per jaar). De exacte cijfers over 2017 zijn niet bekend, maar laten volgens de Alcoholpoli geen afwijkend beeld ten opzichte van de jaren ervoor zien. De Alcoholpoli constateert in zijn algemeenheid (dus niet alleen m.b.t. Zoetermeer) dat er geen duidelijk stijgende lijn in het aantal opnames is te zien. De gemiddelde leeftijd van de comazuipers stijgt wel.

² [GGD Rapportage Gezondheid & Leefstijl jongeren Zoetermeer 2016.pdf](#)

Het percentage ouders dat alcoholgebruik van hun kinderen actief ontraadt, is met 22% gelijk gebleven. Wel geeft 56% van de jongeren aan dat zij regels/afspraken hebben met hun ouders over alcoholgebruik. De meest gemaakte afspraak gaat over de leeftijd waarop alcohol gedronken mag worden (meestal minimaal 18 jaar).

Uitvoeringsprogramma

Het in het Plan 2014 – 2018 beschreven beleid is geconcretiseerd in een uitvoeringsprogramma. Dit is op 3 februari 2015 vastgesteld ([Uitvoeringsprogramma 2015-2017](#)). Het uitvoeringsprogramma bevat een overzicht van alle activiteiten op het gebied van educatie en preventie en is tot stand gekomen in samenspraak met de uitvoerende organisaties. In 2016 is het programma met de betrokken organisaties geëvalueerd (kwalitatief) en met aanpassingen opnieuw vastgesteld op 7 februari 2017 ([Uitvoeringsprogramma 2017-2018](#)).

Handhaving

Voor de handhaving van de DHW zijn er in het Plan 2014 – 2018 een viertal speerpunten opgenomen:

1. verscherpt toezicht op vergunninghouders;
2. verscherpt toezicht op de naleving van de leeftijdsgrenzen;
3. controles bij paracommerciële instellingen zoals (sport)verenigingen; en
4. het inzetten op het opleggen van een Halt verwijzing voor jongeren.

In verband met het verbreden en integraal oppakken van controles in het kader van de DHW zijn het aantal controles vanaf 2015 niet specifiek geregistreerd naar leeftijdsgrenzen. Alle controles van de DHW toezichthouder(s) betreffen **integrale controles**. Bij een integrale controle wordt naast de leeftijdsgrenzen ook gekeken naar de vergunning en ontheffing, de inrichtingseisen en het eventuele terras. Een integrale horecacontrole vindt soms ook in samenwerking met het Haagse Economische Interventie Team (HEIT) plaats. In de tabel hieronder wordt het totaal aantal integrale DHW controles gedurende de looptijd van het Plan 2014 – 2018 weergegeven.

Aantal uitgevoerde integrale DHW controles	
2014	*
2015	43
2016	182
2017	152

Het Plan 2014-2018 is in december 2014 door de raad vastgesteld. Hierdoor biedt 2014 geen goed uitgangspunt voor een vergelijking van de jaarcijfers zoals dat bij de overige jaren mogelijk is.

In 2015 had de gemeente één DHW toezichthouder ten opzichte van hetgeen in het Plan 2014-2018 is opgenomen. Hierdoor zijn er in 2015 minder controles uitgevoerd. In 2016 en 2017 waren er (regelmatig) twee DHW toezichthouders beschikbaar waardoor er direct een aanzienlijke stijging van het aantal controles zichtbaar is. Het betrof één vaste DHW toezichthouder en één toezichthouder uit het reguliere team. De meest geconstateerde overtredingen van de DHW bij horecagelegenheden en tijdens evenementen betrof het niet aanwezig zijn van een leidinggevende. Ook is er gedurende de looptijd van het plan een enkele keer geconstateerd dat er alcohol werd geschonken, soms via wederverstrekking, aan iemand onder de 18 jaar. Sinds 2016 is er in Zoetermeer sprake van een flinke toename van het aantal evenementen en het aantal horecagelegenheden. Ook de komende jaren wordt er een verdere toename verwacht. Het beroep dat op de DHW toezichthouder(s) wordt gedaan neemt hierdoor toe.

Het opleggen van een Halt verwijzing voor jongeren wordt in Zoetermeer momenteel (nog) alleen gedaan door de politie. Sinds 2014 is het ook voor een DHW toezichthouder mogelijk om een Halt verwijzing op te leggen. Wij hebben dit in de praktijk echter nog niet toegepast. De meerderheid van de DHW controles zijn uitgevoerd bij horecabedrijven, slijterijen, supermarkten en tijdens evenementen. Er hebben zich in de afgelopen jaren nog geen situaties voorgedaan die een Halt verwijzing door de DHW toezichthouder rechtvaardigde.

Naast de speerpunten staan er in het Plan 2014-2018 ook een aantal acties benoemd. Hieronder volgt een korte toelichting

Alcoholnuttigingsverboden

In 2015 zijn op vier na alle alcoholnuttigingsverboden, inclusief die verboden die gelden voor alle schoolpleinen en alle speelplaatsen, tot en met september 2019 opnieuw vastgesteld.³ Daarnaast heeft het college van Burgemeester en wethouders op 23 januari 2017 besloten de locaties waar het verbod geldt, in een aantal wijken uit te breiden. Het betreft de volgende [locaties](#) (zie link). Voor bepaalde evenementen zoals het bevrijdingsfestival en oud en nieuw worden incidenteel alcoholnuttigingsverboden uitgevaardigd. De voornaamste reden voor de verlenging en de uitbreiding is het preventieve karakter van deze verboden. Daarnaast heeft de politie een adequaat middel in handen om bij overlast onmiddellijk en concreet op te treden namelijk het uitdelen van bekeuringen.

Veilig stappen

Door het Horeca Interventie team van de politie is in 2015 8 keer een actie uitgevoerd, in 2016 waren dit er 6 en in 2017 hebben er 5 acties plaatsgevonden. In 2017 was er naast de Veilig Stappen acties elk weekend (vrijdag- en zaterdagavond) een horecakoppel van de politie aanwezig. Deze twee politiemedewerkers zijn continue in de horeca aanwezig en aanspreekbaar voor publiek, ondernemers en beveiliging.

Onderzoek mogelijk instellen venstertijden

Venstertijden zijn door de gemeente bepaalde tijdstippen waarop horecagelegenheden geen bezoekers meer mogen toelaten. Er is bestuurlijk gekozen om geen venstertijden in te stellen in Zoetermeer. Er was geen aanleiding die een dergelijke verandering noodzakelijk maakte.

Horecahandboek Zoetermeer

Sinds 2016 kent de gemeente het Horecahandboek Zoetermeer. Dit handboek wordt uitgedeeld aan zowel nieuwe als bestaande horecaondernemers. Het handboek is een map waarin de ondernemers hun vergunning(en) en ontheffing(en) kunnen opbergen zodat zij deze paraat hebben als er een controle plaatsvindt. Tevens bevat het handboek informatie over de wet- en regelgeving omtrent Drank en Horeca.

Uitvoeringsprogramma

Het in het Plan 2014 – 2018 beschreven beleid is geconcretiseerd in het Handhavingsuitvoeringsprogramma Openbare Ruimte/APV 2014. De inzet van de DHW toezichthouders is gebaseerd op de uitgangspunten genoemd in het [Toezicht en Handhavingsmodel DHW](#) dat tegelijkertijd met het Plan 2014-2018 door de Burgemeester is vastgesteld. Het toezicht op de DHW is, zoals uit de evaluatie blijkt, gedurende de looptijd van dit plan structureel en voortvarend opgepakt. De benoemde speerpunten in het Plan 2014-2018 zijn gedurende de looptijd hetzelfde gebleven. Er was geen aanleiding die het jaarlijks opnieuw vaststellen van een uitvoeringsprogramma noodzakelijk maakte.

³ Reden tot opheffing van de vier alcoholnuttigingsverboden is de afname van overlast.

Voorstel Plan 2019 – 2022

Landelijk wordt veel aandacht besteed aan alcoholpreventie. Denk hierbij aan de BOB-campagne⁴ en de NIX-campagne⁵. Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol is bedoeld om op lokaal niveau (beleids)maatregelen te treffen als aanvulling op de landelijke campagnes. De uitgangspunten van het Plan 2014 – 2018 (inzet op regelgeving, educatie & bewustwording en handhaving) zijn nog altijd van toepassing. Aanvullend kan focus aangebracht worden op de aandachtspunten die uit de evaluatie naar voren komen.

- Het percentage ouders dat alcoholgebruik actief ontraadt, is niet gedaald.

Voorstel: inzet op bewustwording bij ouders van hun rol en invloed op het alcoholgebruik van hun kinderen.

- Het Jongerenonderzoek 2015 vermeldt daarnaast dat 10% van de Zoetermeerse jongeren (die wel eens alcohol drinken) aangeeft te drinken op schoolfeesten. Dat percentage is significant hoger dan in de regio Zuid-Holland West (5%).

Voorstel: inzet op bewustwording en educatie, alsmede handhaving, op scholen.

Voorstel: de overige acties en speerpunten uit het Plan 2014 – 2018 voort te zetten.

Voor technische vragen inzake preventie kunt u zich wenden tot:

Naam : mw. A. de Vries – Asselbergs :

Telefoonnummer : 06 – 4699 8624

E-mailadres : a.e.de.vries@zoetermeer.nl

Voor technische vragen inzake handhaving kunt u zich wenden tot:

Naam : mw. I.J. Dassen :

Telefoonnummer : 06 – 1835 0499

E-mailadres : i.j.dassen@zoetermeer.nl

⁴ <https://www.daarkunjemeethuiskomen.nl/bob>

⁵ <http://nix18.nl/>